

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ "ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ"

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΠΡΟΣ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΜΠΕ ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΡΑΚΤΙΩΝ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ
(ΕΦΕΞΗΣ ΕΠΑ-ΥΑΠ)

Συντάκτες:

Ιωάννης Παρασύρης, M.Sc. Χωροτάκτης – Πολεοδόμος Μηχανικός
Νικόλαος Ρεμπής, Δρ. Χωροτάκτης – Πολεοδόμος Μηχανικός

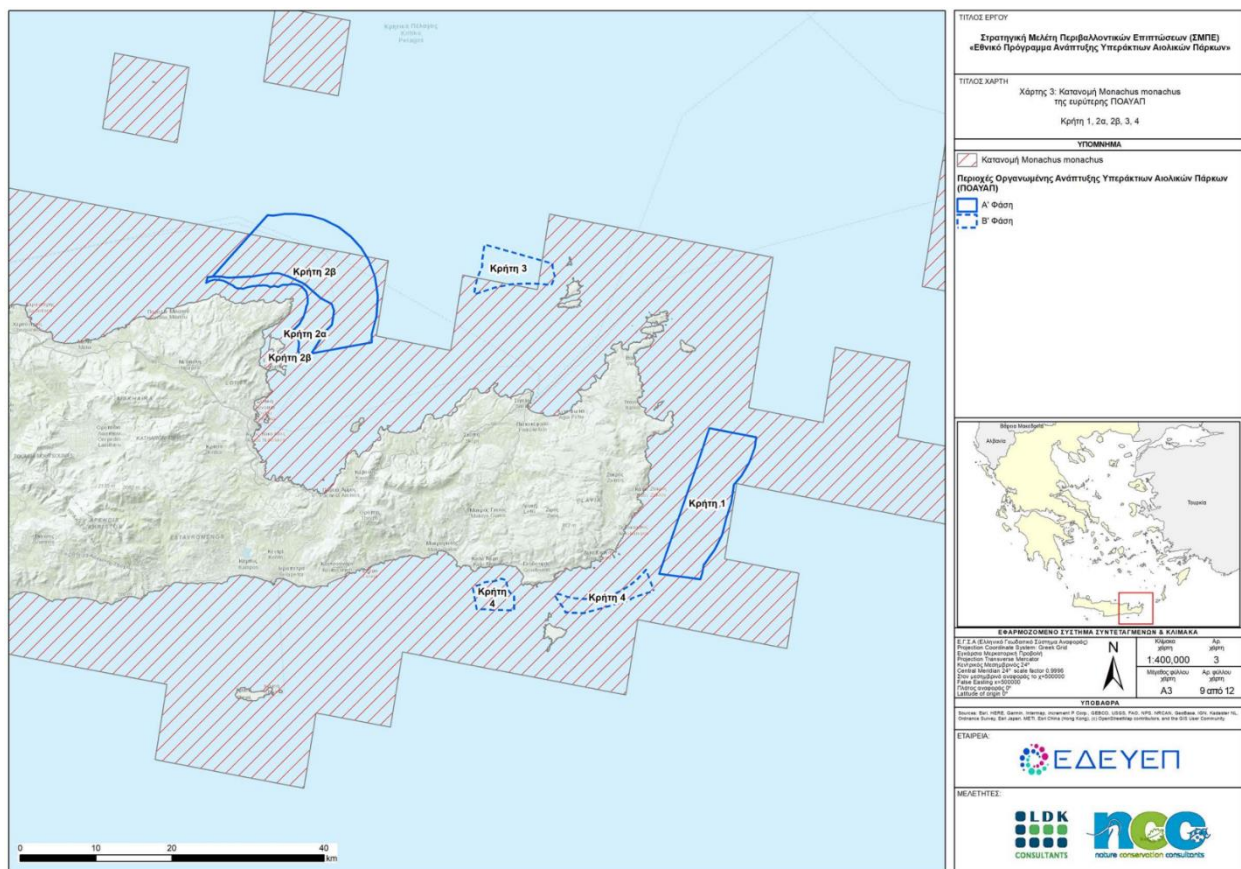
Η υπό εξέταση ΣΜΠΕ αφορά το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων (ΕΠΑ-ΥΑΠ). Ανώτερος στόχος του ΕΠΑ-ΥΑΠ είναι η χωροθέτηση Περιοχών Εγκατάστασης έργων ΥΑΠ ισχύος μεγαλύτερης των 200MW. Το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης ΥΑΠ περιλαμβάνει τις εν δυνάμει Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης ΥΑΠ (ΠΟΑΥΑΠ) συνολικής έκτασης 2.712km² [σημειώνεται ότι στην ΣΜΠΕ αναφέρεται ότι εν δυνάμει Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης ΥΑΠ (ΠΟΑΥΑΠ) καλύπτουν συνολική έκταση 2.359km²] που χωροθετούνται εντός των υπεράκτιων χωρικών υδάτων της Ελλάδας και σε απόσταση μεγαλύτερη από 1NM (1.852m) από τη γραμμή έως 6NM.

Συνολικά σε εθνικό επίπεδο προτείνονται 23 εν δυνάμει Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης ΥΑΠ (ΠΟΑΥΑΠ) (26 πολύγωνα συνολικά), οι οποίες προτεραιοποιούνται σε αυτές που πρόκειται να ωριμάσουν σε μεσοπρόθεσμο (έως το 2030) και μακροπρόθεσμο (μετά το 2030) χρονικό ορίζοντα. Οι προτεινόμενες εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ καλύπτουν συνολική έκταση 2.359km² με εκτιμώμενη ισχύ 11.795MW (11,8GW), εκ των οποίων τα 2.076km² έχουν οριστεί για πλωτής έδρασης ΥΑΠ με εκτιμώμενη ισχύ 10.380MW (10,4GW) και 283km² για σταθερής έδρασης με εκτιμώμενη ισχύ 1.415MW (1,4GW).

Στον θαλάσσιο χώρο της Περιφέρειας Κρήτης χωροθετούνται πέντε (5) εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ, οι οποίες αντιστοιχούν σε έξι (6) πολύγωνα. Πιο συγκεκριμένα, το σύνολο των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ χωροθετούνται στον θαλάσσιο χώρο της Περιφερειακής Ενότητα Λασιθίου και πιο συγκεκριμένα δυο (2) πολύγωνα στον θαλάσσιο χώρο του Δήμου Αγίου Νικολάου και τέσσερα (4) πολύγωνα στον θαλάσσιο χώρο του Δήμου Σητείας. Παρακάτω αποδίδονται συνοπτικά οι προτεινόμενες ΠΟΑΥΑΠ στην Περιφέρεια Κρήτης.

Εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ	Προτεραιοποίηση	ΑΞ1. Βάθος πυθμένα		ΑΞ2. Ταχύτητα ανέμου	ΑΞ3. Διαθεσιμότητα διασύνδεσης/ χωρητικότητα ΕΣΜΗΕ		ΑΞ4. Εκτιμώμενη ισχύς		Απόσταση από την ακτογραμμή (m)
		Μέσος όρος (m)	Τύπος έδρασης	Μέσος όρος (m/s, 100m)	Ενδεικτικό σημείο σύνδεσης στο ΕΣΜΗΕ	Απόσταση από σημείο σύνδεσης (km)	Έκταση (km ²)	Ισχύς (MW)	
Κρήτη 1	Μεσοπρόθεσμη	-400,7	Πλωτής	9,9	Υ/Σ Αθρινολακκου	14	118	590	4.619,98
Κρήτη 2α	Μεσοπρόθεσμη	-66,4	Σταθερής	9,0	Υ/Σ Δαμάστας	59	40	200	1.852,15
Κρήτη 2β	Μεσοπρόθεσμη	-250,3	Πλωτής	9,0	Υ/Σ Δαμάστας	60	187	935	2.289,94
Κρήτη 3	Μακροπρόθεσμη	-548,5	Πλωτής	8,6	Υ/Σ Αθρινολακκου	38	41	205	1.852,26
Κρήτη 4	Μακροπρόθεσμη	-498,2	Πλωτής	8,5	Υ/Σ Αθρινολακκου	2	41	205	1.852,07 1.853,32

Εικόνα 1. Προτεινόμενες εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ Περιφέρειας Κρήτης

Εικόνα 2. Θέσεις χωροθέτησης προτεινόμενων εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ Περιφέρειας Κρήτης

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 67 του Ν. 4964/2022 (ΦΕΚ 150/Α/30-07-2022), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη της δραστηριότητας Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων (ΥΑΠ) τελούνται, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με:

- τον χωροταξικό σχεδιασμό της χώρας, συμπεριλαμβανομένων της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής για τον χερσαίο χώρο, του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), του άρθρου 13Α του ν. 4269/2014 (Α' 142), της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής για τον Θαλάσσιο Χώρο και τα Θαλάσσια Χωροταξικά Πλαίσια του ν. 4546/2018 (Α' 101), καθώς και τις διεθνείς πρακτικές και

τα πορίσματα της έκθεσης αξιολόγησης του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 4447/2016 (Α' 241),

- τις απαιτήσεις της εθνικής ασφάλειας, (ε) άλλα κριτήρια, όπως η ύπαρξη μνημείων και ναυαγίων, θαλάσσιων και υποθαλάσσιων κρίσιμων υποδομών, θαλάσσιων πεδίων που υπόκεινται σε περιορισμούς, η θαλάσσια κυκλοφορία για την εξασφάλιση των όρων και συνθήκων της ασφαλούς ναυσιπλοΐας, η ανάπτυξη του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (Ε.Σ.Μ.Η.Ε.), καθώς και κριτήρια που αφορούν σε παραγωγικές και αναπτυξιακές δραστηριότητες.

Σχόλιο 1

Στη Σελ. 58 της ΣΜΠΕ αναφέρεται ότι:

«Επιπλέον των διατάξεων του ισχύοντος ΕΧΠ-ΑΠΕ εφαρμόστηκαν πρόσθετα περιβαλλοντικά κριτήρια με βάση το σχέδιο αναθεώρησης του ΕΧΠ-ΑΠΕ σε συνεργασία με την αρχή σχεδιασμού του εν λόγω ΕΧΠ (Δ/νση Χωροταξικού Σχεδιασμού ΥΠΕΝ) για τη διασφάλιση στις προστασίας των θαλάσσιων χρήσεων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή εφαρμογής του Προγράμματος.»

Για τη χωροθέτηση των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ ελήφθησαν υπόψη τα κριτήρια που τίθενται από το ισχύον Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΕΧΠ) για τις ΑΠΕ, καθώς επίσης και κριτήρια βάση του σχεδίου αναθεώρησης του σε συνεργασία με την Δ/νση Χωροταξικού Σχεδιασμού ΥΠΕΝ. Από τα παραπάνω προκύπτουν τα εξής ζητήματα:

(α) Η προτεινόμενη χωροθέτηση των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ στηρίζεται στις κατευθύνσεις και τα κριτήρια ενός ΕΧΠ το οποίο θεσμοθετήθηκε το 2008 (ΦΕΚ 2464/Β/03-12-2008), ήτοι έχει παρέλθει πλέον 15ετία από την έγκρισή του, καθιστώντας επισφαλές τη συμβατότητα του με τις ανάγκες του σήμερα. Όπως αναφέρεται στο Τεύχος Τεκμηρίωσης Σκοπιμότητας της μελέτης της αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΕΧΠ για τις ΑΠΕ (Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/12816/158/12-02-2019) η εκπόνηση της εν λόγω μελέτης γίνεται γιατί υπάρχει τεκμηριωμένη ανάγκη εφαρμογής ενός θεσμικού πλαισίου χωροθέτησης εγκαταστάσεων και ανάπτυξης έργων Α.Π.Ε. που θα διασφαλίζει ένα κοινό πλαίσιο χωρικής οργάνωσης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, ανάλογα με τη φυσιογνωμία και τις χωροταξικές ιδιαιτερότητες των επιμέρους ενοτήτων του ελληνικού χώρου, τις επιμέρους κατηγορίες έργων ΑΠΕ αλλά και τις ειδικές ανάγκες ανάπτυξης, προστασίας ή/και διαφύλαξης που απαντώνται σε συγκεκριμένες περιοχές

και σε ευπαθή οικοσυστήματα της χώρας. Στόχος της αναθεώρησης του ΕΧΠ για τις Α.Π.Ε. είναι η βελτίωση – επικαιροποίηση - των στρατηγικών κατευθύνσεων χωροθέτησης έργων Α.Π.Ε. ανά κατηγορία δραστηριότητας και κατηγορία χώρου, μέσα από κανόνες και κριτήρια χωροθέτησης που θα επιτρέπουν την ανάπτυξη βιώσιμων εγκαταστάσεων Α.Π.Ε. και οι οποίες θα ανταποκρίνονται μεταξύ άλλων στους στόχους των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών για την ενέργεια και το περιβάλλον.

(β) Σε συνεργασία με την Δ/νση Χωροταξικού Σχεδιασμού ΥΠΕΝ εφαρμόστηκαν πρόσθετα περιβαλλοντικά κριτήρια με βάση το σχέδιο αναθεώρησης του ΕΧΠ-ΑΠΕ. Ωστόσο τονίζονται τα εξής:

(i) Η εκπόνηση της μελέτης της αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΕΧΠ για τις ΑΠΕ δεν έχει ολοκληρωθεί καθώς όπως προκύπτει από την Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/54502/1339/17-05-2023 Απόφαση της Δ/νσης Χωροταξικού Σχεδιασμού ΥΠΕΝ έχει εγκριθεί παράταση του τροποποιημένου χρονοδιαγράμματος της μελέτης μέχρι 27 Μαρτίου 2024. Μέχρι στιγμής έχει παραληφθεί το Α Στάδιο της μελέτης με το Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/117106/1642/07-12-2021 έγγραφο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας στο οποίο πραγματοποιείται η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και η αξιολόγηση των χωρικών επιπτώσεων, του τρόπου και των προβλημάτων εφαρμογής του ΕΧΠ για τις ΑΠΕ.

(ii) Το Β Στάδιο της μελέτης όπως προκύπτει από τις Τεχνικές Προδιαγραφές της μελέτης της αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΕΧΠ για τις ΑΠΕ (Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/12811/156/12-02-2019) και την Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/3963/79/14-01-2022 Απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος με θέμα : *‘Εξειδίκευση των Τεχνικών Προδιαγραφών για την εκπόνηση του Β’ Σταδίου της μελέτης «Αξιολόγηση και αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Ε.Χ.Π. Α.Π.Ε.)»* περιλαμβάνει μεταξύ άλλων Σχέδιο Κ.Υ.Α. της αναθεώρησης του ΕΧΠ για τις ΑΠΕ και Σχέδιο εισηγητικής έκθεσης για τη θεσμοθέτηση του. Επιπλέον, βάσει της κείμενης νομοθεσίας η πρόταση του Αναθεωρημένου ΕΧΠ για τις ΑΠΕ και η αντίστοιχη ΣΜΠΕ πρέπει να υποβληθούν σε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, ώστε να προκύψει η τελική μορφή του προς έγκριση Σχεδίου.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι για την πρόταση των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ λαμβάνεται υπόψη το σχέδιο αναθεώρησης του ΕΧΠ-ΑΠΕ το οποίο αφενός δεν είναι γνωστό στο ευρύ κοινό αν έχει ολοκληρωθεί και τι περιλαμβάνει και αφετέρου δεν

έχει υποβληθεί σε διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και δημόσιας διαβούλευσης.

Σχόλιο 2

Στη Σελ. 55 της ΣΜΠΕ αναφέρεται ότι:

«Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 27, παρ. 3 του Ν. 4759/2020 (τροποποίηση άρθρου 14 Ν. 4546/2018), τα Προγράμματα εμπλεκόμενων αρχών και φορέων που άπτονται του ΘΧΣ στο υπό εξέταση Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης ΥΑΠ, κοινοποιούνται στην αρμόδια αρχή (ΥΠΕΝ) για να διευκολύνεται ο συντονισμός των τομεακών πολιτικών. Επισημαίνεται ότι οι κανονιστικές διατάξεις που θα προκύψουν από την περιβαλλοντική έγκριση του ΕΠΑ-ΥΑΠ θα ενσωματωθούν στην ΕΧΣ για τον Θαλάσσιο χώρο και στα ΘΧΠ που βρίσκονται υπό εκπόνηση σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 4546/2018 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 του Ν. 4759/2020, καθώς αναμένεται να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής και συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του άρθρου 7 του Ν. 4546/2018 όπως ισχύει.»

Το 2014 υιοθετήθηκε η Οδηγία 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό». Η εν λόγω Οδηγία θεσπίζει ένα πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό στοχεύοντας στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών και των θαλάσσιων περιοχών, καθώς επίσης και στη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων. Η επίτευξη των στόχων αυτών αναμένεται να επέλθει μέσω της θέσπισης και της εφαρμογής ΘΧΣ από τα κράτη μέλη. Με την Οδηγία αυτή καθορίζονται οι στόχοι του ΘΧΣ, οι ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και το ενδεικτικό περιεχόμενων των ΘΧΣ. Η εν λόγω Οδηγία καλούσε τα κράτη μέλη να την ενσωματώσουν στο Εθνικό τους Δίκαιο μέχρι 18 Σεπτεμβρίου 2016 και να έχουν θεσπίσει ΘΧΣ μέχρι 31 Μαρτίου 2021.

Η Οδηγία 2014/89/ΕΕ για τον ΘΧΣ ενσωματώθηκε στο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο το 2018, με καθυστέρηση περίπου δυο ετών, με τον Ν.4546/2018 (ΦΕΚ 101/Α/12-06-2018) «*Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις»*», ο οποίος τροποποιήθηκε με τον Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ 245/Α/09-04-2020) «*Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις*». Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.4546/2018, όπως ισχύει, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός περιλαμβάνει: α)

την εθνική χωρική στρατηγική για τον θαλάσσιο χώρο και β) τα θαλάσσια χωροταξικά πλαίσια.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.4546/2018, όπως ισχύει, η εθνική χωρική στρατηγική για τον θαλάσσιο χώρο αποτελεί μέρος της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής. Η εθνική χωρική στρατηγική για τον θαλάσσιο χώρο (ΕΧΣ για τον Θαλάσσιο χώρο) αποτελεί κείμενο βασικών αρχών πολιτικής για την ανάπτυξη και τον σχεδιασμό του θαλάσσιου χώρου, για τις αλληλεπιδράσεις του θαλάσσιου χώρου με τον παράκτιο χώρο, και για τον συντονισμό των διαφόρων πολιτικών με θαλάσσιες χωρικές επιπτώσεις. Περιλαμβάνει στρατηγικές κατευθύνσεις, καθώς και μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους οργάνωσης και ανάπτυξης του θαλάσσιου χώρου στο επίπεδο της Γενικής Κυβέρνησης και των επιμέρους φορέων της. Επίσης, καθορίζει θαλάσσιες χωρικές ενότητες εντός του θαλάσσιου χώρου για τις οποίες εκπονούνται θαλάσσια χωροταξικά πλαίσια και υποδεικνύει και αιτιολογεί τις προτεραιότητες για την εκπόνηση θαλάσσιων χωροταξικών πλαισίων στις επιμέρους χωρικές ενότητες.

Επιπλέον σημειώνεται ότι η ΕΧΣ για τον Θαλάσσιο χώρο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση τον Ιανουάριο του 2022 και ολοκληρώθηκε την 17η Φεβρουαρίου 2022, χωρίς ωστόσο να έχει θεσμοθετηθεί μέχρι και σήμερα.

Επομένως με βάση όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι η ΕΧΣ για τον Θαλάσσιο χώρο περιλαμβάνει στρατηγικές κατευθύνσεις για τον θαλάσσιο χώρο, επομένως δεν ευσταθεί η επισήμανση ότι οι κανονιστικές διατάξεις που θα προκύψουν από την περιβαλλοντική έγκριση του ΕΠΑ-ΥΑΠ θα ενσωματωθούν στην ΕΧΣ για τον Θαλάσσιο χώρο. Ωστόσο, έστω ότι δύνανται να ενσωματωθούν τα προβλεπόμενα από το ΕΠΑ-ΥΑΠ στην ΕΧΣ για τον θαλάσσιο χώρο, σε ποια ΕΧΣ για τον θαλάσσιο χώρο θα ενσωματωθούν; Σε αυτή που ήδη τεθεί σε διαβούλευση και δεν έχει εγκριθεί; Στην επόμενη η οποία είναι άγνωστο πότε θα θεσμοθετηθεί δεδομένου ότι δεν έχει θεσμοθετηθεί ακόμα η πρώτη;

Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.4546/2018, όπως ισχύει, τα θαλάσσια χωροταξικά πλαίσια (ΘΧΠ) αντιστοιχούν στο περιφερειακό επίπεδο σχεδιασμού και αναφέρονται σε θαλάσσιες χωρικές ενότητες, οι οποίες μπορεί να είναι υποπεριφερειακής, περιφερειακής ή διαπεριφερειακής κλίμακας.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.4546/2018, όπως ισχύει, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός προσδιορίζει την κατανομή υφιστάμενων και μελλοντικών δραστηριοτήτων

και χρήσεων στον θαλάσσιο χώρο, λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις των δραστηριοτήτων και των χρήσεων.

Τα ΘΧΠ αποτελούν σύνολα κειμένων, χαρτών ή και διαγραμμάτων, με τα οποία παρέχονται κατευθύνσεις χωρικής ανάπτυξης και οργάνωσης σε επίπεδο για τις θαλάσσιες χωρικές ενότητες και, όπου απαιτείται, ρυθμίσεις, ιδίως, για:

- α) την αποτίμηση, ανάδειξη και αξιοποίηση των ιδιαίτερων αναπτυξιακών και εν γένει χωρικών χαρακτηριστικών κάθε θαλάσσιας χωρικής ενότητας για την ισότιμη ένταξή της στον εθνικό, ενωσιακό και διεθνή χώρο,
- β) τη χωρική διάρθρωση των βασικών παραγωγικών τομέων και κλάδων που χωροθετούνται στον θαλάσσιο χώρο,
- γ) τη χωρική διάρθρωση των θαλάσσιων δικτύων μεταφορών και της λοιπής τεχνικής υποδομής που αναπτύσσεται στη θάλασσα,
- δ) τη διάρθρωση των θαλάσσιων χωρικών ενοτήτων σε επιμέρους ζώνες ή κατηγορίες,
- ε) την ανάδειξη, προβολή και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς,
- ζ) τον προσδιορισμό ενεργών παρεμβάσεων και προγραμμάτων χωροταξικού χαρακτήρα,
- η) την προστασία του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου.

Με βάσει όλα τα παραπάνω είναι σαφές ότι ένα ΘΧΠ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο χωρικού σχεδιασμού, το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά χωρικά ζητήματα που προκύπτουν, μεταξύ άλλων από την αλληλεπίδραση υφιστάμενων και μελλοντικών χρήσεων και από τη μετάβαση χρήσεων και δραστηριοτήτων από τη στεριά στη θάλασσα και από τη θάλασσα στη στεριά.

Επομένως, η χωροθέτηση των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ και απλώς η ενσωμάτωση τους στα ΘΧΠ δημιουργεί τετελεσμένες συνθήκες για τον μελλοντικό χωροταξικό σχεδιασμό, οι οποίες θα είναι απόρροια ad hoc διαδικασιών και όχι απόρροια ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού στον οποίο θα έχουν εξετασθεί συνέργειες και συγκρούσεις ή δυνητικές συγκρούσεις μεταξύ υφιστάμενων και μελλοντικών χρήσεων και δραστηριοτήτων.

Ειδικότερα, επισημαίνεται η ανάγκη για εκτενή και ολοκληρωμένη διερεύνηση τυχόν κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων (απώλεια εισοδήματος, θέσεων, εργασίας,

κ.ά) σε κρίσιμους τομείς – δραστηριότητες της τοπικής οικονομίας της Ανατολικής Κρήτης όπως είναι η Αλιεία και ο Παράκτιος και Θαλάσσιος Τουρισμός.

Από τα Σχόλια 1 και 2 προκύπτει ότι στην υπό εξέταση μελέτη έχουν πραγματοποιηθεί εννοιολογικά και θεωρητικά χωροταξικά άλματα που αντιβαίνουν της επιστήμης της χωροταξίας αλλά και της εθνικής χωροταξικής πολιτικής. Το γεγονός αυτό ίσως εξηγείται από την απουσία από την ομάδα μελέτης επιστημόνων με πολυετή εμπειρία και γνώσεις σε ζητήματα χωροταξικού σχεδιασμού, πράγμα αναγκαίο σε τέτοιου είδους μελέτες με εκτεταμένες χωρικές επιπτώσεις.

Σχόλιο 3

Ειδική αναφορά κρίνεται ότι πρέπει να γίνει στις δυνητικές περιοχές Κρήτη 2α και Κρήτη 2β, οι οποίες χωροθετούνται σε απόσταση από την ακτή 1.852,15m η πρώτη και 2.289,94m η δεύτερη. Στο νότιο τμήμα τους η εν λόγω δυνητικές περιοχής ΠΟΑΥΑΠ βρίσκονται σε εγγύτητα με σημαντικές αρχαιολογικές και τουριστικές περιοχές της Κρήτης. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για τις ευρύτερες περιοχές Σπιναλόγκας, Κολοκύθας, Πλάκας και Ελούντας, οι οποίες δέχονται κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες.

Η διαχείριση του τοπίου πρόσφατα ενσωματώθηκε στον περιφερειακό χωρικό σχεδιασμό ως σημαντική συνιστώσα περιβαλλοντικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Τα παλαιά ΠΧΠ, τα οποία θεσμοθετήθηκαν την περίοδο 2003-2004, δεν έθεταν ειδικές κατευθύνσεις για την προστασία και διατήρηση του τοπίου. Ωστόσο, τα αναθεωρημένα ΠΧΠ προσδιορίζουν για κάθε Περιφέρεια τοπία ιδιαίτερης σημασία (ζώνες τοπίου, διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής σημασίας, καθώς επίσης και ζώνες υποβαθμισμένων τοπίων), για τα οποία τίθενται συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Αντίστοιχα, στις προδιαγραφές για την εκπόνηση των ΠΧΣ το φυσικό και πολιτιστικό τοπίο αποτελεί βασική μεταβλητή που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό του προτύπου χωρικής οργάνωσης κάθε Περιφέρειας.

Ειδικότερα η Σπιναλόγκα, σύμφωνα με το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Κρήτης (ΦΕΚ 260/ΑΑΠ/08-11-2017), χαρακτηρίζεται ως διεθνούς σημασίας μεμονωμένο στοιχείο, εντός περιοχής με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου», συνυπολογίζοντας τη λειτουργία της (αντιπροσωπευτικότητα) στο επίπεδο της Κρήτης, τη σημασία της (μοναδικότητα, αναγνωρισιμότητα, αξιόλογη ποιότητα), αλλά και την επισκεψιμότητα της (μεγάλος αριθμός αλλοδαπών και Ελλήνων επισκεπτών). Σε εφαρμογή των απαιτήσεων της Σύμβασης για το Τοπίο, εντοπίζονται στην Περιφέρεια

Κρήτης εννέα χωρικές ενότητες «τοπία ιδιαίτερης σημασίας» εντός του ενιαίου δικτύου των «περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου». Η περιοχή της Σπιναλόγκας εντάσσεται στη χωρική ενότητα ΠΕ Λασιθίου και ΒΑ Νομού Ηρακλείου - Ενότητα 2 / Κόλπος Μεράμπελου και ευρύτερη περιβάλλουσα περιοχή.

Τονίζεται ότι σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία ένας από του παράγοντες υποβάθμισης του Τοπίο είναι η παραγωγή ΑΠΕ. Παράλληλα, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία αναφέρεται ότι σε κανονικές ατμοσφαιρικές συνθήκες με ελαφριά ομίχλη, η πλειοψηφία των ανθρώπων έχει ορατότητα απόστασης 5 – 7 km. Η ατμόσφαιρα στις παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές της Κρήτης θεωρείται καθαρή και επηρεάζεται κυρίως από την υγρασία της θάλασσας, επομένως θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη ως μέγιστη ορατότητα τα 7km. Επομένως, η προτεινόμενη χωροθέτηση των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ κρίνεται ότι θα υποβαθμιστεί σημαντικά το τοπίο της εν λόγω περιοχής, το οποίο αποτελεί οικονομικό πόρο. Η απόσταση του 1NM δεν είναι ικανή να περιορίσει την μεγάλης κλίμακας ανατροπή του τοπίου που πρόκειται να πραγματοποιηθεί από την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών.

Για αυτό το λόγο προτείνεται η απαλοιφή από τις εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ τουλάχιστον της θαλάσσιας έκτασης που είναι ορατή από την ευρύτερη περιοχή Ελούντας – Πλάκα – Σπιναλόγκας – Κολοκύθας. Η επιτακτικότητα της παραπάνω απαλοιφής επιβάλλεται και από τις συνεχείς προσπάθειες ένταξης της Σπιναλόγκας στα μνημεία της UNESCO. Το 2005 η UNESCO εισήγαγε την έννοια της ακεραιότητας (integrity) ως καθοριστικού παράγοντα για την ένταξη ενός μνημείου ή μίας τοποθεσίας στη Λίστα Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Το συγκεκριμένο κριτήριο αφορά μεταξύ άλλων στην ύπαρξη συνοχής, αρμονίας και οπτικής ισορροπίας μεταξύ των στοιχείων που απαρτίζουν την υποψήφια τοποθεσία ούτως ώστε η τελευταία να διατηρεί τη μοναδικότητα της. Στη κατεύθυνση αυτή η ύπαρξη δυσμενών επιπτώσεων λόγω ανάπτυξης ή παραμέλησης αποτελεί αρνητικό παράγοντα στην ένταξη ενός χώρου πολιτιστικής σημασίας στη λίστα της UNESCO.

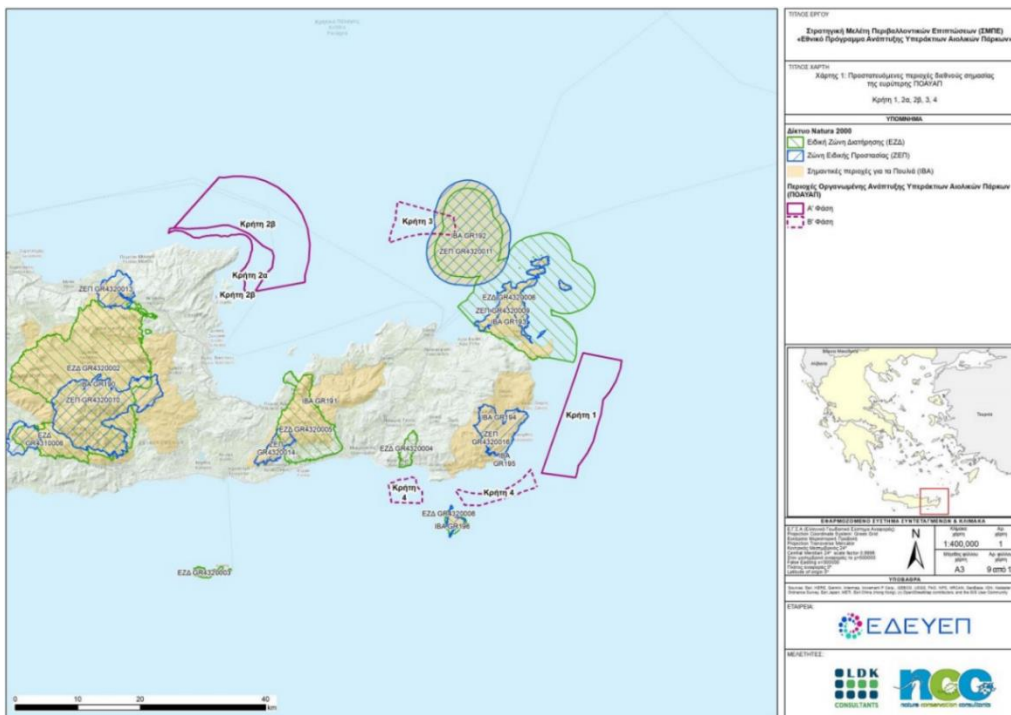
Επιπλέον, κρίνεται ότι για το σύνολο των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ πρέπει να εκπονηθεί ανάλυση ορατότητας για να εξετασθούν οι γενικότερες επιπτώσεις στο Τοπίο.

Σχόλιο 4

Όσον αφορά την περιοχή Κρήτη 3, η οποία εμπίπτει εν μέρει στις περιοχές Natura 2000 με ονομασία «Βορειοανατολικό άκρο Κρήτης: Διονυσάδες, Ελάσα και χερσόνησος Σίδερο

(Άκρα Μαύρο Μούρι - Βάι - άκρα Πλάκας) και θαλάσσια ζώνη» (GR4320006) και «Διονυσάδες νήσοι» (GR4320011) σημειώνεται ότι προκύπτει ασυμβατότητα με την Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη 9α: Περιοχές Natura 2000 των Περιφερειακών Ενοτήτων Ρεθύμνου (μέρους), Ηρακλείου και Λασιθίου, η διαβούλευση της οποίας έχει ολοκληρωθεί.

Σύμφωνα με την εν λόγω Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη οι παραπάνω θαλάσσιες εκτάσεις των περιοχών Natura στις οποίες εμπίπτει η περιοχή Κρήτη 3 χαρακτηρίζεται ως Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ) – 02. Στην ΖΔΟΕ – 02 προβλέπεται η χρήση (34) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ να επιτρέπεται μόνο για όσες εγκαταστάσεις έχουν ΑΕΠΟ. Επομένως, σε περίπτωση έγκρισης της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και του Σχεδίου Διαχείρισης ως έχει για τις εν λόγω περιοχές Natura πιθανότατα θα ανακύψουν ασυμβατότητες για τη χωροθέτηση ανεμογεννητριών.

Εικόνα 3. Θέσεις χωροθέτησης προτεινόμενων εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ και περιοχές Natura

Εικόνα 4. Απόσπασμα Χάρτη Ζωνών Προστασίας Φυσικό Πάρκο Σητείας της ΕΠΜ 9α

Σχόλιο 5

Για λόγους πληρότητας της ΣΜΠΕ αναφέρονται τα εξής:

Στη Σελ. 329 αναφέρεται ότι:

«Στο πλαίσιο του παραπάνω νόμου θεσμοθετήθηκε το πρώτο καταδυτικό πάρκο (ΦΕΚ 439/Β/2020) σε θαλάσσια περιοχή έκτασης 1.704km² στον Όρμο Τυρού ΠΕ Αρκαδίας, για την πραγματοποίηση καταδύσεων αναψυχής. Επιπλέον, προβλέπεται η δημιουργία καταδυτικού πάρκου στον Μονοναύτη Κρήτης συνολικής έκτασης 50 περίπου στρεμμάτων και σε αυτό θα τοποθετηθούν.....»

Το πρώτο Καταδυτικό Πάρκο στην Ελλάδα συνολικής έκτασης 60στρ. χωροθετήθηκε στον Όρμο Μπρος Γιαλός της Δημοτικής Ενότητας (ΔΕ) Βάμου, Δήμου Αποκορώνου Περιφερειακής Ενότητας (ΠΕ) Χανίων (ΦΕΚ 429/Δ'/2020, ΦΕΚ 115 Δ/14-3-2022). Το δεύτερο καταδυτικό πάρκο χωροθετήθηκε στον Όρμο Τυρού ΠΕ Αρκαδίας (ΦΕΚ 439/Β/2020), για το οποίο ωστόσο έχει γίνει άρση του χαρακτηρισμού (ΦΕΚ 839 Δ/2023). Τέλος, το τρίτο καταδυτικό πάρκο έκτασης 22.500τμ χωροθετήθηκε στην θαλάσσια περιοχή Σταλίδας (θέση Πλατεία), του Δήμου Χερσονήσου, της Π.Ε. Ηρακλείου (ΦΕΚ 940/Δ/2023).

Επιπλέον, ΑΕΠΟ για χωροθέτηση καταδυτικό πάρκων έχουν εκδοθεί για:

- Καταδυτικό πάρκο εμβαδού 99,5 στρ. σε θαλάσσια περιοχή του Δήμου Ιεράπετρας στη θέση Περιστερά (ΑΔΑ: ΨΨ2ΒΟΡ1Θ-ΘΞΒ).
- Καταδυτικό πάρκο εμβαδού 196,5 στρ. σε θαλάσσια περιοχή του Δήμου Ρεθύμνου και συγκεκριμένα στον παράκτιο χώρο της Τοπικής Κοινότητας Γερανίου (ΑΔΑ: ΡΞ00ΟΡ1Θ-Ρ57).
- Καταδυτικό πάρκο εμβαδού 44,99στρ στη θαλάσσια περιοχή 'Μονοναύτη' Δήμου Μαλεβιζίου Π.Ε. Ηρακλείου (ΑΔΑ: ΨΩΝΥΟΡ1Θ-Δ2Υ) στο οποίο θα ποντισθούν 50 τεχνητά ενδιαιτήματα.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Ο ελληνικός θαλάσσιος και παράκτιος χώρος δεν αποτελεί ένα τυπικό παράδειγμα ευρωπαϊκού θαλάσσιου και παράκτιου χώρου, καθώς παρουσιάζει ιδιαίτερα (α) γεωπολιτικά, (β) γεωμορφολογικά, (γ) γεωγραφικά, (δ) φυσικά, (ε) πολιτιστικά και (στ) κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, τα οποία τον καθιστούν ιδιαίτερα σημαντικό για την κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα της χώρας.

Ο παράκτιος και ο θαλάσσιος χώρος έχει άλλοτε καθοριστικό ρόλο στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής και άλλοτε συμπληρωματικό ρόλο με την ενδοχώρα και τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε αυτή. Αυτό εξαρτάται από τα γεωπολιτικά, τα γεωμορφολογικά, τα φυσικά και πολιτιστικά και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής της Ελλάδας.

Γενικότερα σε εθνικό επίπεδο ο θαλάσσιος χώρος έχει καθοριστική σημασία για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται στο πλήθος των χρήσεων και δραστηριοτήτων που αναπτύσσεται σε αυτόν και συμβάλλουν καθοριστικά στο ΑΕΠ.

Η νησιωτικότητα και ο κατακερματισμός του ελληνικού χώρου δημιουργούν από τη μια αναπτυξιακές ευκαιρίες, κυρίως λόγω των δυνατοτήτων ανάπτυξης του τριτογενή τομέα και κυρίως του τουρισμού, από την άλλη δημιουργούν και σημαντικούς αναπτυξιακούς φραγμούς και χωρικές ασυνέχειες. Πιο συγκεκριμένα, η πολυδιάσπαση του ελληνικού χώρου δημιουργεί σημαντικές διαφοροποιήσεις – ασυνέχειες ως προς την κατανομή και τη σύνθεση του πληθυσμού, την απασχόληση και την αγορά εργασίας, την τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης και κατ' επέκταση

τη σύνθεση του ΑΕΠ. Επιπλέον, μειονεκτήματα δημιουργούνται κυρίως για τις νησιωτικές περιοχές, μεταξύ άλλων, λόγω της έλλειψης ενεργειακών πόρων, καθώς βρίσκονται σε απόσταση από τα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και πετρελαιοειδών, τα οποία χωροθετούνται στην ηπειρωτική χώρα.

Στην Ελλάδα λόγω του μεγάλου μήκους ακτογραμμής και των χαρακτηριστικών του παράκτιου χώρου δημιουργούνται σύνθετα - πολύπλοκα παράκτια κοινωνικό-χωρικά συστήματα, συχνά σε ευαίσθητη ισορροπία, με πολύ ανταγωνιστικές κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις. Ο παράκτιος και θαλάσσιος χώρος είναι ένας ιδιαίτερα ελκυστικός χώρος, ο οποίος ωστόσο, εκτίθεται σε σημαντικές πιέσεις λόγω ανθρωπογενών και φυσικών παραμέτρων, καθιστώντας αναγκαία τη βιώσιμη διαχείριση του. Οι αυξανόμενες πιέσεις από τη συγκέντρωση του πληθυσμού και από τις οικονομικές δραστηριότητες υπερβαίνουν συχνά τη φέρουσα ικανότητα των τοπικών παράκτιων κοινωνικό-χωρικών συστημάτων, απειλώντας έτσι την αειφόρο διαχείριση των πλούσιων τοπικών οικοσυστημάτων και του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Με βάση όλα τα παραπάνω κρίνεται επιτακτική η υλοποίηση ΘΧΣ για την αντιμετώπιση κρίσιμων χωρικών ζητημάτων που αναδύονται όλο και περισσότερο στον παράκτιο και θαλάσσιο χώρο. Στην Ελλάδα δεν υφίστανται θεσμοθετημένα ΘΧΣ. Στοιχεία τα οποία άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν τον θαλάσσιο χώρο εντοπίζονται σε θεσμοθετημένα χωρικά πλαίσια. Ωστόσο, πρόκειται για αποσπασματικές κατευθύνσεις, τομεακού χαρακτήρα, οι οποίες δεν αφορούν το σύνολο των θαλάσσιων χρήσεων και δεν εξετάζονται οι μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις – διασυνδέσεις. Ακόμα, αναφέρεται ότι για τον θαλάσσιο χώρο υφίστανται πλήθος κανονισμών, απαγορεύσεων, κ.ά. που τίθενται από την κείμενη νομοθεσία για διάφορες ανθρωπογενείς χρήσεις – δραστηριότητες και για το φυσικό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και αποσπασματικότητα.

Σαφώς η αξιοποίηση του εκτεταμένου ελληνικού θαλάσσιου χώρου για την παραγωγή ΑΠΕ είναι θετικό βήμα για την περαιτέρω κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της χώρας και για τον περιορισμό χρήσης μεθόδων παραγωγής ενέργειας με μεγάλο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Ωστόσο ο θαλάσσιος χώρος έχει, μεταξύ άλλων, ένα πολύ ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το οποίο είναι η κάθετη κλίμακα (διάσταση z), δηλαδή μια χρήση μπορεί να πραγματοποιείται στην επιφάνεια, στην υδάτινη στήλη ή στον βυθό.

χαρακτηριστικό που αναδεικνύει τον πολυδιάστατο και σύνθετο χαρακτήρα του θαλάσσιου χώρου, καθώς περισσότερες από μια χρήσεις και δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιούνται στην ίδια περιοχή.

Επομένως, κρίνεται ότι η χωροθέτηση των εν δυνάμει ΠΟΑΥΑΠ θα έπρεπε να είναι αποτέλεσμα ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού για τον θαλάσσιο αλλά και τον χερσαίο χώρο ακολουθώντας top-down σχεδιασμό και όχι αποτέλεσμα ad-hoc διαδικασιών.